

sker, der ikke har saa megen Jord, at de kan plante en Blomst deri. Dette Forhold maa vi bort fra. Vi fra vor Side mener egentlig, at enhver har Ret til at nyde sit Lands Goder, og at en enkelt ikke maa kunne lægge sig hindrende i Vejen for en naturlig Udvikling. Dette sker imidlertid, naar en Mand ikke vil afstaa sin Jord. Jeg ved godt, at man vil gøre Indvendinger herimod, men Forholdet er nu alligevel det, at en Mand i Kraft af en privat Kapital, som han ikke selv har erhvervet, men er kommet i Besiddelse af ved Arv eller paa anden Maade, kan hindre en naturlig Udvikling af Samfundslivet i et Landbrugsland som Danmark, nemlig ved ikke at ville afstaa sin Jord. Derfor mener vi, at Jorden bør ejes af Samfundet, vi har alle sammen Ret til den. Derfor bedrøver det mig i meget høj Grad, at man fra konservativ Side ikke har villet gaa med til det saakaldte fjerde Jordlovsforslag, populært kaldet Ekspropriationsloven. Havde man villet det, kunde man bedre have faaet Jorden ind under Samfundet, og det vilde have været en naturlig Ordning. Ejendommene er jo praktisk talt gennem Tiderne blevet større og større. Det vil sige, de er ikke udvidede i Areal, men Bedriften er blevet større og større, fordi vi efterhaanden er kommet til at avle meget, meget mere, er kommet til at producere meget mere, og derved er naturligvis Bedriften blevet større paa det samme Areal. Samtidig hermed er Folke- mængden forøget, og man kan ikke sige fra anden Side, at Landbruget, hvis vi bibeholdt den Ordning, vi har haft hidtil, kan aftage Fødselsoverskuddet; det eneste Sted, hvor man har Aflastning for Fødselsoverskuddet, er vor Industri, og der er efter min Mening gaaet en alt for stærk Strøm fra Landet ind til Byerne, fordi man praktisk talt ikke byggede Hjem ude paa Landet, men derimod byggede Hjem til de husvilde i Byerne, hvilket naturligvis ogsaa er rigtigt. Men det vilde ogsaa have været rigtigt, om man havde søgt at holde den danske Landboudom tilbage ude paa Landet ved at lægge Vilkaarene til Rette for dem saaledes, at de kunde være blevet derude. Ved dette Forhold overbefolkes Byerne efterhaanden, og Industrien overbelastes, og det kan man ikke se roligt paa, for det vil efterhaanden blive skæbnesvangert for Landet. Derimod kunde man, hvis man vilde, gøre Plads ude paa Landet, og det kunde man ved at lade de store Gaarde ganske naturligt aflevere en Del af den Jord, de har, til dem, som in-

gen Jord har, ved at indføre en Bestemmelse om, at der efter bestemte Regler foretoges en Ekspropriation, hvis man ikke kunde opnaa Jord til rimelig Pris ad Frivillighedens Vej. Den Erstatning, der skulde ydes for denne Jord, skal naturligvis være grundlovmæssig, det vil sige: fuld Erstatning. Det forekommer mig, at det Lovforslag, som i sin Tid blev fremsat, var ganske godt i saa Henseende. Den Gang man syslede med Udformningen af dette Lovforslag, var man naturligvis klar over, at der blandt andet vilde blive rejst den Indvending mod det, at det ikke var den fulde Værdi, man ydede, og derfor blev vi, som syslede med dette, enige om, at de, som havde den Jord, skulde have den Pris, som de selv ansaa for den rigtige. Naar de fik den Pris, de selv ansaa for den rigtige, skulde man i hvert Fald mene, at man kunde blive fri for den Indvending, at de ikke fik fuld Erstatning. Derfor kom der til at staa i Lovforslaget, at de, der afstod Jord, skulde have den Pris, som Jorden var ansat til ved sidste Skyldvurdering. Enhver, som ved, hvordan Vurdering til Ejendoms- skyld foregaar, ved, at den foregaar paa den Maade, at den, der har Ejendommen, i dette Tilfælde Jorden, ansætter en Pris, som han selv anser for den rigtige. Denne Selvvurdering gaar saa til Skyldvurderings- mændene og havner til sidst hos Over- skyldraadet. Nu hænder det undertiden, at en Vurdering bliver forandret, men det er vistnok meget sjældent — man kan maaske neppe paapege et eneste saadant Tilfælde —, at Vurderingssummen for en større Landejendom er blevet sat ned. Derimod vil man se adskillige Tilfælde, hvor Vurderingssummen er blevet sat op. Naar man saa vil være villig til at yde den Pris, som Overskyldraadet kommer til, skulde man mene, at de Folk, som har foretaget Selvvurderingen, vilde blive ovenud godt tilfreds med den Pris, man vilde yde. Men desuagtet hører man, at det er en latterlig lille Pris, der bliver ydet, for enhver ved, at Landejendomme bliver ikke ansat til deres fulde Værdi ved Skyldsætningen. Jeg beder lagt Mærke til, at det er ikke mig, som beskylder hverken de smaa eller de store Landbrugere for at være Skattesnydere, men det er dem, som rejser den nævnte Indvending, for det er i Virkeligheden en Beskyldning, man retter mod dem, og det skulde jeg nok være min Mund for. Hvis man havde gennemført dette Lovforslag om Ekspropriation, tror jeg ikke, det vilde være blevet brugt i ret